

Obsah

	ÚVOD	9
1	ZÁKLADY REAKČNÍ CHROMATOGRAFIE	11
1.1	Definice v reakční chromatografii	11
1.1.1	Některé základní vztahy a veličiny v plynové a vysokoúčinné kapalinové chromatografii, eluční charakteristiky a účinnost kolon	12
1.1.2	Způsoby identifikace látek plynovou a vysokoúčinnou kapalinovou chromatografií	15
1.1.3	Základní metody kvantitativní analýzy	15
1.2	Rozdělení reakční plynové a vysokoúčinné kapalinové chromatografie	16
1.3	Způsob provádění reakcí	17
1.3.1	Reakce probíhající před chromatografickou kolonou	17
1.3.2	Reakce probíhající na chromatografické koloně	18
1.3.3	Reakce probíhající za chromatografickou kolonou	19
1.3.4	Složitější reakční systémy	21
1.4	Některé teoretické aspekty reakční chromatografie	21
1.4.1	Teorie reakční plynové chromatografie	21
1.4.1.1	Reakce v chromatografické koloně, vliv na eluční charakteristiky	22
1.4.1.2	Reakce před a za chromatografickou kolonou, vliv na eluční charakteristiky	29
1.4.2	Teorie reakční vysokoúčinné kapalinové kolonové chromatografie	32
1.5	Chemické reakce v tenkovrstvé a papírové chromatografii	33
1.5.1	Příprava derivátů	37
1.5.2	Degradační reakce	37
1.5.3	Reakce se skvrnami izolovanými v TLC a PC	41
	Literatura	42
2	IDENTIFIKACE ORGANICKÝCH LÁTEK POMOCÍ REAKČNÍ CHROMATOGRAFIE	47
2.1	Systematická analýza	47
2.1.1	Organokřemičité sloučeniny	47
2.2	Základní metody reakční plynové chromatografie	50
2.2.1	Hydrogenace a hydrogenolýza	51
2.2.2	Dehydrogenace	51
2.2.3	Ozonolýza	51
2.2.4	Dehydratace, dekarboxylace a dehydroxylace	52
2.2.5	Teplné a jiné způsoby rozkladu	52

2.2.6	Hydrolyza	53
2.2.7	Tvorba málo těkavých produktů – eliminační metoda	53
2.2.8	Tvorba těkavých a pro chromatografický systém vhodnějších sloučenin	68
2.2.8.1	Chemická přeměna na vhodnější sloučeniny	72
2.2.8.2	Chemické reakce funkčních skupin za vzniku těkavých, popř. plynných produktů	73
2.2.8.3	Konverze za účelem zvýšení citlivosti detektoru	74
2.2.9	Chemická reakce a další způsoby identifikace látek eluujících z kolony	75
2.3	Kontinuální elementární analýza	77
2.4	Důkaz prvků	80
2.5	Důkaz funkčních skupin	81
2.5.1	Dusíkaté funkční skupiny	84
2.5.2	Funkční skupiny obsahující síru	86
2.5.3	Karboxylová skupina	92
2.5.4	Důkaz funkčních skupin na aromatickém jádře	95
2.5.4.1	Nitroskupina	95
2.5.4.2	Sulfoskupina	97
2.5.4.3	Nitrilová skupina	101
2.5.4.4	Amidoskupina	102
2.5.4.5	Aminoskupina	105
	Literatura	105
3	STRUKTURNÍ ANALÝZA	111
3.1	Metody strukturní analýzy	111
3.1.1	Hydrogenace a hydrogenolýza	111
3.1.2	Dehydrogenace	115
3.1.3	Ozonolýza	115
3.2	Dvojně a trojně vazby	117
3.3	Skelety molekul	120
3.3.1	Sloučeniny s jednoduchou vazbou —C—C—	121
3.4	Izomery	123
3.5	Alkylskupiny a jejich poloha	124
3.6	Methylskupina a fenylyskupina na křemiku	128
	Literatura	131
4	VYUŽITÍ REAKČNÍ CHROMATOGRRAFIE V KVANTITATIVNÍ ANALÝZE	133
4.1	Elementární analýza	133
4.1.1	Stanovení uhlíku, vodíku, dusíku, kyslíku a síry	135
4.1.2	Stanovení ostatních prvků	141
4.2	Stanovení funkčních skupin	141
4.2.1	Skupiny obsahující kyslík	142
4.2.1.1	Hydroxylová skupina	142

4.2.1.2	Karbonylová skupina	142
4.2.1.3	Karboxylová skupina	143
4.2.1.4	Estery	144
4.2.1.5	Anhydridy	145
4.2.1.6	Epoxidy	145
4.2.1.7	Sacharidy	145
4.2.1.8	Alkoxykupina	146
4.2.2	Skupiny obsahující dusík	146
4.2.2.1	Aminy	146
4.2.2.2	Hydrazin a jeho organické deriváty	152
4.2.2.3	Nitrosloúčeniny	154
4.2.2.4	Azo-, azoxy- a diazosloúčeniny	154
4.2.2.5	Karbamáty	157
4.2.2.6	Amidy, imidy a azidy	157
4.2.2.7	Nitrily	158
4.2.2.8	Ostatní dusíkaté funkční skupiny	158
4.2.2.9	N-alkylové sloučeniny	158
4.2.3	Skupiny obsahující síru	159
4.2.3.1	Thioly	159
4.2.3.2	Sulfidy a disulfidy	159
4.2.3.3	Sulfonové kyseliny	159
4.2.3.4	Sulfonamidy	160
4.2.3.5	Thiokarbamáty	160
4.2.4	Nenasycené vazby	160
4.2.5	Ostatní funkční skupiny	161
4.2.5.1	Aktivní vodík	161
	Literatura	163
5	DERIVATIZACE A JEJÍ VÝZNAM V CHROMATOGRÁFII	168
5.1	Derivatizace v plynové chromatografii	169
5.1.1	Snižování bodu varu – zvýšení těkavosti látek	169
5.1.2	Zamezení nežádoucí sorpce	171
5.1.3	Zlepšení selektivity a zvýšení citlivosti detekce	172
5.1.4	Příprava derivátů	172
5.1.5	Deriváty a nejvýznamnější derivatizační reakce využívané při plynové chromatografické analýze	174
5.2	Derivatizace v HPLC	190
5.2.1	Reaktory používané při derivatizaci za kolonou	190
5.2.2	Teorie toku mobilní fáze derivatizačním reaktorem	192
5.2.2.1	Trubkový náplňový reaktor	193
5.2.2.2	Průtokový kapilární reaktor	196
5.2.2.3	Trubkový reaktor se segmentovaným tokem	198
5.2.3	Aplikace průtokových reakčních detektorů	203
5.2.3.1	Derivatizační techniky	203

5.2.3.2	Uplatnění průtokových reakčních detektorů v praxi	207
5.3	Aplikace derivatizačních reakcí v kapalinové chromatografii	208
5.3.1	Deriváty vhodné ke spektrofotometrické detekci v ultrafialové a viditelné oblasti spektra v TLC a HPLC	209
5.3.2	Deriváty vhodné k fluorimetrické detekci aplikované v kapalinové chromatografii	219
5.3.3	Derivatizační reakce využívané k ostatním, méně běžným způsobům detekce	228
5.3.4	Derivatizace pro detekci atomovou absorpční spektroskopií	228
5.3.5	Tvorba kovových chelátů	230
5.4	Směr současného vývoje	230
	Literatura	233
6	PYROLYZA	245
6.1	Technika pyrolýzy	246
6.2	Pyrolyzéry	247
6.2.1	Obecné zásady konstrukce	247
6.2.2	Pyrolyzéry s konstantním ohřevem	248
6.2.2.1	Jednodušší systémy	248
6.2.2.2	Složitější systémy	249
6.2.3	Pyrolyzéry s impulsním ohřevem	249
6.2.3.1	Pyrolyzéry vláknového typu s ohmickým ohřevem	250
6.2.3.2	Pyrolyzéry vláknového typu s vysokofrekvenčním indukčním ohřevem	253
6.2.3.3	Nanášení vzorku na vlákno pyrolyzéro	256
6.2.4	Faktory ovlivňující průběh analýzy	256
6.2.5	Základní zákonitosti termické destrukce vysokomolekulárních látek	257
6.2.5.1	Destrukce v hlavním řetězci	257
6.2.5.2	Destrukce v bočním řetězci	259
6.2.6	Kvalitativní analýza	260
6.2.7	Kvantitativní analýza	261
6.2.8	Použití pyrolyzní plynové chromatografie v praxi	263
	Literatura	264
	Rejstřík	270